

Bologna-dogma

2010.04.12. | [HÍREK](#)

A Népszabadság többször is foglalkozott a bolognai rendszer okozta gondokkal. Bemutatták, hogy jövő nyáron, amikor az első bolognai évfolyam végez, az egész országban tíznél kevesebb lesz az egyes természettudományos szakokon végzett új tanárok száma!

A Népszabadság többször is foglalkozott a bolognai rendszer okozta gondokkal. Bemutatták, hogy jövő nyáron, amikor az első bolognai évfolyam végez, az egész országban tíznél kevesebb lesz az egyes természettudományos szakokon végzett új tanárok száma (kémiaiából például legfeljebb egy, környezettanból egy sem)! (Ötvös Zoltán: [Bologna betett a tanárképzésnek](#), január 12.)

Egyetlen ország sem engedheti meg, hogy természettudományostanár-társadalma kihaljjon, mert ezzel gazdasági felemelkedését és nemzetközi versenyképességét adja fel. Nem lesz, aki a műszaki, orvosi, tudományos érdeklődést felkeltse a következő generációkban.

A természettudományostanár-képzés problémái az utóbbi húsz évben felerősödtek, a hallgatói létszám fokozatosan csökkent. Jövőre viszont ugrásszerű létszámesés várható! A bolognai rendszernek a saját belső logikájából következően vannak olyan vonásai, melyek károsak a természettudományos tanárképzésre. A legfontosabbak: – A hallgatók kezdeti érdeklődését rombolja.

A két természet-tudományi szakos tanárképzést érdemes azonnal kivenni a bolognai rendszerből és osztatlan egyívú képzéssé tenni.

A probléma az egyetemre történő jelentkezéskor kezdődik. Nem lehet tanár szakot megjelölni, a hallgató egyetlen kutatói alapszakra (pl. biológia, fizika vagy kémia) jelentkezhet csak. Egy év elteltével jelezheti tanári érdeklődését, amikor is az alapszak (pl. fizika) mellé egy mellékszakot (pl. kémia) vesz fel, de tanári pályaválasztása majd csak a mesterképzésre (MA) való belépéssel dől el. Az addig hátralevő két évben lehetősége van arra is, hogy a tanár szakot leadja.

A tapasztalat szerint ez nagyon gyakran így is történik. A végső döntés elhalasztása a harmadik év végére elbizonytalanítja a hallgatókat. A természettudományi nappali szakokra 2007-ben országosan még 595-en jelentkeztek, utána mindkét évben már csak 240-en (s csak egy töredékük jut el a MA-ig)! A hallgatók tehát a tanárképzést nem tartják vonzóknak, s javulás a következő években sem várható.

– A képzés lényegében egyszakos. Az alapképzés során a fő szakból 120, a mellékszakból csupán 50 órát kap a hallgató. Szó sem lehet tehát két egyenrangú szaktárgy választásáról. Az első mesterképzést végző hallgatóknál ráadásul azt tapasztaljuk, hogy a mellékszak tudományára jellemző szemléletük hiányzik. Nincs sok esély arra, hogy ezt a MA két évében pótolni lehessen, ők tehát várhatóan csak a fő szakjukból lesznek teljes értékű tanárok, mellékszakuk oktatását (ha az természettudomány) nem tanácsos rájuk bízni.

– A pedagógia irracionális túlsúlya. A bolognai rendszerben egyetlen tanári szak létezik, s akik elvégzik,

bölcészdiplomát kapnak (Master of Arts). Az, hogy a tanár milyen tárgyak tanítására jogosult, az elvégzett szakterületi modulok megjelölésével kerül be a diplomába, mintegy mellékesen. A minisztérium honlapja szerint több mint 150 (!) egyenértékű modul létezik, köztük pl. a magyar vagy a fizika. Az új rendszerben az a nézet az uralkodó, hogy a megnövekedett nevelési kihívások miatt a tanároknak elsősorban a konfliktuskezelési módszereket kell ismerniük, szakmai képzésük másodlagos. Egyetértek azzal, hogy a tanári pályán a nevelési feladatok igen fontosak, de hogy csak ez a fontos, az elfogadhatatlan. Pedig a törvényi szabályozás más elemeiből is világosan kitűnik ez a nézet.

Léteznek speciális pedagógiai szakmai modulok. Hogy csak néhányat említsünk: a multikulturális nevelés tanára, tanulási és pályatanácsadási tanár, a pedagógiai értékelés és mérés tanára. Ezek csak a mesterképzésben végezhetőek. A két egyenértékű szak ideája tehát fel sem merült a döntéshozókban, hiszen ezen speciális modulok óraszámát még a mellékszakokénál is jóval kisebb. Ha valaki csak az alapképzés végén dönt úgy, hogy tanár szeretne lenni, akkor a MA-ban egy speciális modult kell választania. Így lesz 5,5 év után pl. fizika–multikulturális nevelés tanár (a plusz félév a rezidensképzés következménye). Ha netán fizika–kémia tanárrá szeretne válni, és a kémia szakot komolyan veszi, akkor még legalább 2 évre van szüksége, ami már összesen 7,5 év! (Ennyit a bolognai rendszer érényeként emlegetett „könnyű átjárhatóságról”!)

A természettudományos képzés mindig is igényelte a szakmai tárgyak egyenrangúságát és korai elkülönítését a kutató szakokétól. A bolognai rendszer ezt lehetetlenné teszi. Ennek fő oka, hogy a tanárképzés egységes kezelése egyfajta Bologna-dogma, melynek megváltoztatásáról még beszélni sem szabad. Pedig a világon semmi sem tiltja, hogy az egyes képzési területek beleszólhassanak abba, mennyi és milyen típusú pedagógiai képzést kapjanak.

A Magyar Rektori Konferencia pedagógusképzési bizottságának és a Nemzeti Bologna-bizottság pedagógusképzési albizottságának a minisztérium honlapján a napokban megjelent [állásfoglalása](#) szerint a természettudományostanár-képzés problémáinak nem a bolognai rendszer a legfőbb oka, a helyzet megoldása csak az egységes tanárképzés keretében lehetséges, és hosszú távú elemzést igényel. Írják ezt annak ellenére, hogy számos országos szintű dokumentum tárta már fel a bolognai rendszer problémáit. Akik azt hirdetik magukról, hogy a tanárjelölteket a fokozott toleranciára és a másság tiszteletére tanítják, hogyan lehetnek ennyire intoleránsak a természettudományostanár-képzés Bologna okozta válságát bemutató kisebbség iránt!

A természettudományos tanárok hiánya szempontjából a leghatékonyabb megoldást a két egyformán erős szakkal rendelkező tanárok megjelenése jelenti. A fentiekből következik, hogy a két természettudományi szakos tanárképzést érdemes azonnal kivenni a bolognai rendszerből és osztatlan egyívű képzéssé tenni. Az új tantervek, a legfrissebb tapasztalatokat is figyelembe véve gyorsan elkészíthetők.

Az egyetemeken azonban a legjobb új tantervek kidolgozásával sem tudnák megfordítani a hanyatlás trendjét. A megoldáshoz társadalmi intézkedések is kellene: ösztöndíjrendszer, kiemelt fizetések, kölcsönök stb. Jelen pillanatban azonban a Nemzeti Bologna-bizottság sajnos a fentiekhez hasonló gondolatokat „múltidézés”-nek minősíti.

Tél Tamás, *fizikus, egyetemi tanár*

forrás: nol.hu

Korábbi hírek:

[Állásfoglalás a természettudományi tanárképzés helyzetéről](#)

Eötvös Loránd Tudományegyetem • Természettudományi Kar • Fizikai Intézet

1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A